

מראי מקומות - תענית

יז:

א. ובעיני כהן הראוי לעבודה וליכא

הק' הערוך לנר בסנהדרין (כב:), דהא לא הותרה בצבור אלא טומאת מת, אבל שאר טומאות לא הותרו, וא"כ, למה לא גזרו רבנן גם שלא יגע כהן בשרץ ונבלה, ולא יטמא בנדה, וכו', הרי יהיו אסורים לעבוד בבהמ"ק, ויהי' חייבין בטבילה והערב שמש. ובין מה שהגמ' תי' לחלק בין יין לפרועי ראש, דבין גזרי' משום דלא אפשר לתקן עצמו מיד, משא"כ פרועי ראש, דק' כנ"ל, דהא צריך הערב שמש, ובין לפי מה שהגמ' תי' עוד, דבפרועי ראש לא גזרו משום דאינו מחלל העבודה, ק' מטומאה, דהא עבודה בטומאה מחוללת, והניח בצ"ע.

ב. מה שתויי יין במיתה אף פרועי ראש במיתה

הק' החי' הר"ן בסנהדרין (כב:), למה צריכין למילף פרועי ראש במיתה מדברי קבלה, הא מקרא מלא דיבר הכתוב, ראשיכם אל תפרעו וכו' ולא תמותו, הא אם יפרעו ימותו. ותי' דההיא צוואה לא היתה לדורות אלא הוראת שעה לבני אהרן, אבל לדורות לא היינו יכול לילף משם דהמגדל שער ראשו במיתה [ולא רק החיוב מיתה, אלא כל האזהרה ג"כ נלמדת רק מדברי קבלה, לפי שמן התורה לא הי' אסור אלא בתורת הוראת שעה].

ג. כל בן נכר ערל לב וכו'

פי' הריטב"א ביומא (עא:), דבא לומר דכל שנתנכרו מעשיו לאביו שבשבמים, אפי' חזר בתשובה אסור לעבוד במקדש, כדאי' בסוף מנחות (קט:).

ד. לימא מתרי בניסן ור"ח גופי' יו"ט הוא

הק' הגבורת ארי, הא לקמן אמרי' דהיכא דנתבטל חלק מהיו"ט, כולו בטל. וא"כ, נמצא שיש נפק"מ במה שמתחילין

היו"ט מר"ח, דאם מאיזה טעם שהוא נתבטל יום ר"ח, אם מתחילין היו"ט של תמידא מיום זה, נמצא דכל יו"ט של תמידא בטל, משא"כ אם אין מתחילין יו"ט של תמידא אלא מיום ב'. וכ' לצדד דאם לא דהי' שייך לחול יו"ט של דבריהם על יו"ט דאורייתא, א"כ אע"פ שיש נפק"מ במה שחל, מ"מ הרי לא יהי' שייך לחול גם לענין שיהי' מתבטל כל היו"ט אגב יום זה. אבל עכשיו שחל לענין לאסור יום שלפניו, א"כ שפיר חל גם לענין שיתבטל כל היו"ט אם הוא יתבטל.

ה. לימא מתרי בניסן, ור"ח גופי' יו"ט הוא

הק' בתורת רפאל (הל' תענית סי' צ"ט, ד"ה ובוה א"ש [עמ' 286]), הא אי' מ"ד בשו"ע (או"ח תק"פ), דמצוה להתענות בר"ח ניסן, כיון שמתו בני אהרן, ולדבריו מה הק' הגמ'. ותי' דהמצוה להתענות הי' רק לאחר חרבן בהמ"ק, אבל בזמן הבית הי' אסור להתענות [ע"ש ענין זה באריכות], וא"כ שפיר הק' הגמ' דבזמן הבית [דמגילת תענית נכתבה בזמן הבית] מה שייך לומר דהיו"ט מתחיל מר"ח ניסן [ועי"ש שכ' דזה תלוי במח' אם בטלה מגילת תענית או לא, דאי אמרי' דלא בטלה מגילת תענית לאחר חרבן הבית, א"כ י"ל דמה דכ' דהתחיל מר"ח ניסן הוא בנוגע לאחר החרבן].

ו. לא נצרכא אלא לאסור יום שלפניו... ר"ח

דאורייתא הוא ודאורייתא לא בעי חיזוק

הק' הגבורת ארי, כיון דחל בר"ח, א"כ למה אוסרין יום שלפניו משום היו"ט דרבנן, הרי כיון דחל ביו"ט דאורייתא, א"כ היום שלפניו לא בעי חיזוק. ותי' דאסור יום שלפניו כדי שיהי' זכרון לדורות לנס זה הנעשה בו ביום ע"י איסור דלפניו ולאחריו, וע"ש עוד בזה.